

Az ellenzék opciói

A Méltányosság Politikaelemző Központ számára eléggé nyilvánvaló, hogy a magyar pártrendszerben 2010 tavaszától meginduló átalakulás nem pusztán eseti, hanem nagyon is mély tendenciákat érint. 1990 és 2010 között a hazai pártrendszeren belüli mozgások még leírhatóak voltak a *koncentrálódás* (a rendszerváltáskor induló pártkínálat csökkenése) tézisével, ám a legújabban mutatkozó fejlemények egészen másfelé mutatnak.

A magyar pártosodás legújabb fejezete történelmi és elfeledettnek hitt mintákat követ. 1990 után nem gondoltuk volna, hogy valaha visszatérhet az egymagában kétharmadot elérő nagy kormánypárt, márpedig 1945 előtt a magyar politikában a győztesnek szinte mindig és egymagában ilyen aránya volt. A Fidesz – hatékonyságát mi sem bizonyítja jobban – elérte ezt, bizonyítván maga és közönsége előtt, hogy ő a „történelem” pártja, azé a történelemé, amelynek folytonosságát a baloldal 1948-tól (s a Fidesz logikájában tulajdonképpen napjainkig) megszakította.

Ebben a történelem-helyreállító szándékában – saját hibáin és persze a gazdasági-befektetői környezet hatásán kívül – csakis az ellenzék akadályozhatja meg. A mai magyar ellenzék azonban hárompólusú s ráadásul az egyes ellenzéki pártok belülről is töredezték, azaz az ellenzéki térfélen nincs igazán jelen olyan egységes erő, amely a hatékony alternatíva-állításhoz szükséges.

A magyar politikatörténeti hagyomány ezt a jelenséget éppen úgy ismeri, mint a nagy kormánypártok állandó gyakorlatát. Sőt, a nagy kormánypárt a magyar történelemben szinte mindig vonzotta a széttagolt, felaprózott és egymással is torzsalkodó ellenzéket. Nincs ez másképpen ma sem, amiből természetesen nem az következik, hogy az ellenzék sorsa és mozgása eleve determinált.

Ha determináltságról nincs is szó, korlátokról igen. Éppen a napokban jelent meg Szigetvári Viktor, msp-s kampányfőnök rendkívül érdekes [írása](#), illetve [interjúja](#): arról, hogy a jobboldal és személy szerint Orbán Viktor sokkal jobban érti az ún. „társadalmi problémákat”, mint a baloldal. Ezekből a szövegekből is kiindulva, azokat továbbgondolva, az ellenzék előtt két – egymással sok tekintetben ellentétes – opciót látunk.

Az első a „*társadalmi faktorra*” való ráerősítés. Ez azt jelenti, hogy az ellenzék együttesen és külön igyekszik feltérképezni a magyar társadalom belső problémáit s az egyes ellenzéki pártok újragondolt politikai-gazdasági stratégiáikkal közelítik a társadalom különböző csoportjainak problémáihoz. Ez természetesen korántsem könnyű, hiszen „a” társadalom fogalmát a Fidesz régóta monopolizálja, s a közvélemény-kutatási adatok azt jelzik, hogy más pártoknak a választások óta eltelt időben egyáltalán nem sikerült közelebb férköznie a társadalom egyes szegmenseihez.

A második az *alkotmányos deficit*ek folyamatos hangsúlyozása. Ez esetben annak állandó kimutatásáról van szó, hogy a többség jogcímével visszaélve a mostani kormányoldal valójában amolyan „népi zsarnokságot” valósít meg. Az ellenzéki pártok (melyik erőteljesebben, melyik visszafogottabban) ezt a stratégiát követi, ami természetesen helyénvaló stratégia, hiszen az alkotmányos-liberális demokrácia legalább olyan becses alapérték, mint a többség hatalmára épülő parlamentáris rendszer.

Az ellenzéknek azonban számolnia kell azzal, hogy a jelzett második opcióra a magyar társadalom szélesebb rétegei csak kevéssé rezonálnak. Ennek megint csak nagyon mély társadalomtörténeti okai vannak, amelyekről Pető Iván [beszélt nemrégiben](#): Azok a pártok, amelyek ezt a társadalmi hagyatékot nem- vagy félreértik, nagy valószínűséggel hiába szolgálják az alkotmányos demokrácia védelmét, saját alternatívaképző erejüket nemigen tudják növelni, mert – ezt érdemes belátniuk - a szélesebb rétegek most (a Fideszben) „rátaláltak” arra a pártra, amilyen kormánypártok a korábbi másfél évszázadban mindig is „lenyűgözték”, másfelől „fogságban” is tartották a őket.

Egyszerűnek tűnik a levonható tanulság: társadalom-érzékeny és alkotmányosan elkötelezett ellenzéknek lehet csak esélye a mostani „szuperkormánypárttal” szemben, de ilyen „szuperellenzék” sem az 1990 előtti korszak, sem az azt követő két évtized nem mutatott fel.